

מראי מקומות - חגיגה

כז.

א. שאני שלחן דרחמנא קרי' עץ, וכו'

ע' באבן האזל (בית הבחירה א, יח) דנתקשה שם במה שכ' הרמב"ם שם דשלחן ומזבח הזהב של זהב היו, ולכאור' זה כנגד מקרא מפורש וגם כנגד הש"ס, ואיך שייך לומר דשל זהב היו, הרי היו של עץ ומצופין בשל זהב. וע"ש שהאריך בזה טובא, ובסוף דבריו שם כ' דודאי ס"ל להרמב"ם דהשלחן של עץ הי', אלא דעיקר השירות של השלחן הי' ע"י המתכת, וזה לכתחלה צריך להיות בשל זהב, וזהו עיקר דינו, ולכן כ' הרמב"ם דשל זהב הי'. ומה שלא כ' הרמב"ם דשל עץ הי', היינו משום דסמך על הקורא דידוע מה שכ' בתורה דשל עץ הי', ובא הרמב"ם רק לבאר דעיקר דינו הוא הציפוי זהב. ולא עוד, אלא דס"ל להרמב"ם דדין זה דהשלחן הוי של עץ ומצופה בזהב באמת אינו לעיכובא, אלא דהתורה לא הצריך שיהי' כולו של זהב אלא במנורה, אבל בשאר כלים סגי שיהיו של עץ ומצופין בזהב, אבל אם רוצה לעשות השלחן והמזבח הזהב כולו של זהב, באמת הרשות בידו לעשות כן, וכשר אף לכתחלה.

ב. עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו

פרש"י, דנותן פרוסה לאורחים. וע' במהרש"א במנחות (יז) שהביא מש"כ תוס' דגדולה לגימא, והביא מה דאי' בברכות דהמעלה של גדולה לגימא היא דע"י שמאריך על שלחנו, דלמא אתי עני ויהיב לי'. אולם כ' המהרש"א דמהמשנה באבות (פרק ג') משמע דמשום שאומרים על השלחן דברי תורה הוא דמכפר.

ג. ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן

הק' המהרש"א, הא אי' לעיל (טו) דעשן הי' עולה מקברו של אחא, אף שהי' ת"ח, אלמא דאור של גיהנם שולטת בת"ח. ות"י דאחר הי' גרוע משאר ת"ח הפושעים, שהרי ידע רבונו

והי' מכוון למרוד בו. אולם ע' בשו"ת מהרי"ט (א', ק'), שהעיר דבכמה מקומות מבואר דת"ח נענשים בעונש גיהנם, וצריכים להיות מעשיהם מרובים מחכמתם. וביאר ע"פ מה ששמע בענין דם של סלמנדרא, דא"א ללקטו אלא בזמן שהיא בתוך האש, ואם שחטו ויצא מן האש, מיד דמו נבלע בתוכו. וכ' דה"ה ת"ח, כל זמן שהת"ח בתוך האהל של תורה, אין אור של גיהנם שולט בו, שהרי התורה מצילתו מן החטא שלא יירש גיהנם. ומבואר מדבריו דכל המימרא היא רק שלא יחטא, אבל אם יחטא, ודאי צריך ליתן את הדין, אפי' טפי משאר אינשי. ולדבריו אין התחלה לקו' המהרי"ט מהא דאחר.

ד. אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל

הק' תוס' בעירובין (יט), הא לעיל אמרי' דעביד ק"ו מסלמנדרא דת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן, וכאן משמע דכל פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהם, ואף אם אינם ת"ח. ות"י דפושעי ישראל עכ"פ פניהם משחירים, ואילו ת"ח כלל כלל לא.

ה. מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, וכו'

פרש"י, דבר מועט הוא על המזבח, ולא חסר זהבה, דנעשה בו נס. ותוס' פי' דמשה רבנו הי' מתמיה אהא דלא ישרף העץ באש. ופי' המהרש"א הדמיון לפושעי ישראל ע"פ פי' תוס', דכמו דמעט זהב זה מגין על העץ מלהיות נשרף, כן המצוות שעושים פושעי ישראל, דכתי' עליהם הנחמדים מזהב, הם מגינין עליהן מאש של גיהנם שלא ישלוט בהן.

ו. פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון

פי' המרומי שדה, דהיינו צדקה וגמילות חסדים, שהוא הנקרא "מצוה" סתם, וגם יש עוד מצוות שבאים לתענוג, ופושעי ישראל עושים אותם ומקבלין שכר עליהן, לפי שמצוות אין צריכות כוונה.